

Vattentjänstplan

Dorotea kommun

KS-2025-75-303

Ändringsförteckning

Ver	Datum	Ändringsbeskrivning
0.93	2025-02-25	Undersökningssamråd med Länsstyrelsen
0.94	2025-05-19	Begäran om Samråd KS
0.95	2025-11-17	Utställning för granskning KS

Innehållsförteckning

1.	Inledning	7
1.1	Bakgrund och syfte	7
1.2	Innehåll	7
1.2.1	Långsiktig planering av kommunens VA-utbyggnad	8
1.2.2	Skyfall	8
1.2.3	Långsiktig planering av kommunens allmänna VA-försörjning.....	8
1.2.4	Undersökning av behov av strategisk miljöbedömning	8
1.3	Arbetsätt	8
1.3.1	Uppdatering och revidering.....	9
1.4	Befintlig strategisk VA-planering	9
1.5	Befintlig VA-verksamhet	9
1.5.2	Samarbeten	10
1.5.3	Verksamhetsområden.....	10
1.5.4	Anläggningar	11
2.	VA-utbyggnad	14
2.1	Identifiering av VA-planområden	14
2.2	Bedömning av möjlighet och behov	15
2.3	Klassificering av VA-planområden	17
2.3.1	Enskilt VA-område	17
2.3.2	VA-bevakningsområde	18
2.3.3	VA-utredningsområde	18
2.3.4	VA-utbyggnadsområde	18
2.4	VA-planområden	19
2.4.1	Identifierade VA-planområden	19
2.5	Områden med enskilt VA	20
2.6	VA-bevakningsområden	21
3.	Skyfall	22
3.1	Generellt	22
3.2	Skyfallskartering	22
3.3	Ansvar för skyfall	24
4.	Långsiktig planering av kommunens allmänna VA-försörjning	25
4.1	Planering av VA-verksamheten.....	25
4.1.1	Lajksjö vattenverk	25
4.1.2	Dorotea reningsverk	25
4.1.3	Vattenskyddsområden	26
4.1.4	Borga/Avasjö.....	26
4.1.5	Svanaby reningsverk	26
4.1.6	Risbäck reningsverk	27
4.1.7	Tillskottsvatten	27
4.2	Kommunal fysisk planering	27
4.2.1	Översiktsplan	27
4.2.2	Borgafjällsområdet	27
4.2.3	Detaljplan för sydöstra Korpådalen, Dorotea Avasjö 1:28 1:147, 1:12, 1:221, 1:61 och 1:491-1:495, laga kraft 2011-08-10.....	28
4.2.4	Västsjö	28
4.3	Fortsatt VA-planering	28
4.3.1	VA-plan	28

4.3.2	Nödvattenplan.....	29
5.	Bedömning av betydande miljöpåverkan	30
6.	Sammanställning åtgärder	31
6.1	VA-planområden	31
6.2	Skyfall.....	31
6.3	Långsiktig planering av kommunens allmänna VA-försörjning	31
	Referenser	32
	Bilaga 1	33
	Bilaga 2	34

Ordlista

Allmän VA-anläggning är en anläggning för vatten eller avlopp som kommunen äger eller har rättsligt bestämmande över och som har anordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV). De samlade VA-anläggningarna (för produktion, distribution och omhändertagande) inom en kommuns gränser, för vilka en kommun är huvudman, benämns "den allmänna VA-anläggningen". En allmän VA-anläggning kan även benämnas kommunal VA-anläggning.

Allmän VA-försörjning avser VA-försörjning inom allmänt verksamhetsområde för VA. Allmän VA-försörjning kan även benämnas kommunal VA-försörjning.

Avloppsvatten är samlingsnamn för spillvatten och dagvatten från detaljplanerat område.

Avtalsanslutning innebär att ett eller flera hushåll är anslutna till allmänt vatten och/eller avlopp och har ett avtal som styr nyttjandet av tillhandahållna VA-tjänster. Hushåll med avtalsanslutning ligger inte inom verksamhetsområde för allmänt VA.

Dagvatten är ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.

Enskild VA-anläggning är en anläggning eller annan anordning för vatten eller avlopp som inte ingår i kommunal VA eller allmän VA. Enskilda anläggningar kan finnas för ett hushåll, för flera hushåll tillsammans eller för samfälligheter och föreningar.

Enskild VA-försörjning avser VA-försörjning utanför allmänt verksamhetsområde för VA.

Gemensamhetsanläggning är en enskild VA-anläggning som inrättats för två eller flera hushåll/fastigheter gemensamt.

Huvudman är den som äger en VA-anläggning.

Kommunalt VA-område används i vattentjänstplanen som begrepp på ett område som ligger inom verksamhetsområde för allmän VA-försörjning och där Dorotea kommun är huvudman för vatten- och/eller avloppsförsörjning.

Recipient är en sjö eller ett vattendrag som får motta dagvatten, bräddvatten och renat avloppsvatten.

Spillvatten är vatten från hushåll (toalett, bad/dusch, disk och tvätt) och andra verksamheter (industrier, biltvättar och dylikt).

Statusklassning av vattenförekomster innebär att tillståndet i vattenförekomsten bedömts utifrån kriterier och gränsvärden som fastlagts i vattendirektivet. För

grundvattenförekomster bedöms kemisk och kvantitativ status (vattentillgång) och för ytvattenförekomster bedöms kemisk och ekologisk status. Målet är att vattenförekomsterna ska uppnå "god status" i samtliga avseenden.

VA är ett samlingsnamn för vatten och avlopp.

Vattenförekomst är, enligt vattenförvaltningsförordningen för vatten, den minsta enheten för beskrivning och bedömning av vatten. Grundvattenförekomster är grundvattenmagasin där det idag tas ut vatten till fler än 50 personer eller där det bedöms vara möjligt att ta ut mer än 10 m³/d. Ytvattenförekomster är sjöar med en yta större än 0,5 km² eller vattendrag som har ett tillrinningsområde större än 10 km². Vattenförekomster presenteras i den nationella databasen VISS (VattenInformationssystem i Sverige). I databasen finns uppgifter om bland annat statusklassificeringar, miljökvalitetsnormer, riskbedömningar och bedömningar av vattenmiljöproblem.

Verksamhetsområde är ett av kommunfullmäktige fastställt geografiskt definierat område, inom vilket kommunen är huvudman för vatten- och/eller avloppsförsörjning. Inom verksamhetsområdet gäller kommunal VA-taxa.

VA-planområden används i vattentjänstplanen som gemensamt begrepp för de områden med sammanhållen bebyggelse som identifierats i arbetet med vattentjänstplanen. VA-planområden delas in i fyra olika typer av områden enligt nedan:

- *Enskilt VA* är ett område som har enskild VA-försörjning med godtagbart omhändertagande av avloppsvatten och godkänt dricksvatten. Området kan lösas genom enskilda VA-anläggningar även i framtiden, utifrån den kunskap kommunen har om området idag.
- *VA-bevakningsområde* är ett område som har enskild VA-försörjning och som, utifrån den kunskap kommunen har om området idag, sannolikt inte har behov av en förändrad VA-struktur. Bevakning av området behövs för att följa om behovet av en förändrad VA-struktur förändras över tid.
- *VA-utredningsområde* är ett område som har enskild VA-försörjning och som, utifrån den kunskap kommunen har om området idag, kan ha behov av en förändrad VA-struktur. Utredning behöver utföras för att visa vilka behov respektive möjligheter som finns för att förbättra VA-situationen i området, utifrån den kunskap kommunen har om området idag.
- *VA-utbyggnadsområde* är ett område som har enskild VA-försörjning och som har behov av en förändrad VA-struktur. När beslut är fattat gällande verksamhetsområde för allmän VA-försörjning och VA-utbyggnaden är utförd blir området Kommunalt VA-område, utifrån den kunskap kommunen har om området idag.

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Den lagändring i Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) som trädde i kraft 1 januari 2023 innebar bland annat att alla kommuner i Sverige ska ta fram en vattentjänstplan.

Huvudsyftet med vattentjänstplanen är att ge förutsättningar för en god planering av Dorotea kommuns skyldigheter att ordna allmänna vattentjänster samt att ge berörda möjlighet till insyn och deltagande i processen. Innehållet redovisas i kapitel 1.2 nedan. Arbetet resulterar sammanfattningsvis i att:

- identifierade VA-planområden kategoriseras som enskilt VA-område, VA-bevakningsområde eller VA-utredningsområde,
- risker för den allmänna VA-anläggningen som följd av skyfall identifieras och åtgärder föreslås
- långsiktig planering för behov och åtgärder gällande förbättring av den allmänna VA-anläggningen, tydliggörs
- undersökning genomförs om vattentjänstplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan

Vattentjänstplanen ska visa hur kommunen ska förse kommuninvånarna med VA-tjänster under ett längre tidsperspektiv.

Vattentjänstplanen ska fungera som ett styrande dokument och vara en hjälp i prioritering och utveckling av nya bebyggelseområden samt befintliga områden. Planen kommer även att vara ett stöd i arbetet med översiktsplan, detaljplan samt bygglovshandläggning för att kunna avgöra om verksamheter och bebyggelse är lämpligt inom ett visst område.

1.2 Innehåll

Vattentjänstplanen ska enligt §6b i LAV innehålla

”kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall”.

1.2.1 Långsiktig planering av kommunens VA-utbyggnad

Vattentjänstplanen innehåller kommunens långsiktiga bedömning av behovet av nya verksamhetsområden (VA-utbyggnadsplan).

Ändringen i LAV innebär bland annat en ökad flexibilitet för kommunerna. Vid bedömningen gällande om det finns behov av allmänt verksamhetsområde för VA ska särskild hänsyn tas de till lokala förutsättningarna att tillgodose VA-försörjningen med en godtagbar enskild anläggning med hänsyn till människors hälsa och miljön. Bedömningen i kapitel 2 tar därför hänsyn till både möjligheterna att ansluta området till allmänt VA med överföringsledning men även förutsättningarna för att lösa VA-försörjningen med enskilda anläggningar.

Ovan nämnda bedömningskrav innebär potentiellt en ökad utredningsbörda för kommunen då flera områden med enskilda lösningar behöver utredas i syfte att bestämma om de enskilda anläggningarna uppfyller lagkraven.

1.2.2 Skyfall

Vattentjänstplanen innehåller en redogörelse för kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning som uppkommer vid skyfall. Befintlig skyfallskartering (Sweco, 2023), som upprättats parallellt med vattentjänstplanen, har använts som underlag för att studera påverkan på allmänna VA-anläggningar i Dorotea kommun till följd av skyfall (se kapitel 3).

1.2.3 Långsiktig planering av kommunens allmänna VA-försörjning

Den långsiktiga planeringen av kommunens allmänna VA-försörjning omfattar en kortfattad beskrivning av större förändringar, till exempel en ny huvudvattenledning, renovering av verk eller planerade samarbeten. Löpande planering för exempelvis förnyelse och beredskap omnämns men redovisas inte i detalj (se kapitel 4).

1.2.4 Undersökning av behov av strategisk miljöbedömning

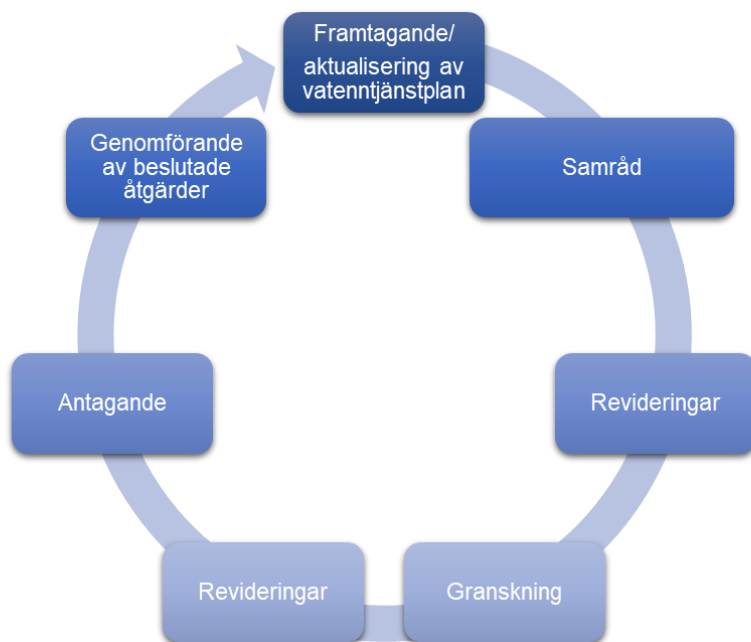
Enligt 6 kap. miljöbalken ska en strategisk miljöbedömning göras för planer som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Huruvida en vattentjänstplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan avgörs genom en undersökning i enlighet med kraven i miljöbalken kapitel 6 samt miljöbedömningsförordningen. Undersökningen gällande betydande miljöpåverkan för denna vattentjänstplan redovisas i kapitel 5.

1.3 Arbetssätt

Figur 1 nedan illustrerar de processteg som ingår i arbetet att ta fram/aktualisera en vattentjänstplan. En viktig framgångsfaktor är att skapa en rullande process där identifierade åtgärder planeras och genomförs kontinuerligt.

Vattentjänstplanen ska samrådask och granskas. Kommunen ska enligt §6 c LAV på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsägare och myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen samt ställa

ut ett förslag till vattentjänstplan för granskning under minst 4 veckor. Hur hänsyn tas till inkomna synpunkter ska också redovisas.

Figur 1. Schematisk illustration över processen att ta fram en vattentjänstplan.

1.3.1 Uppdatering och revidering

Planen är inte bindande, men ska enligt LAV antas av kommunfullmäktige som också, minst vart fjärde år, ska pröva om vattentjänstplanen är aktuell med hänsyn till behovet av allmänna vattentjänster (Regeringen, 2023). I Dorotea är kommunstyrelsen ansvarig för att driva arbetet gällande aktualisering.

1.4 Befintlig strategisk VA-planering

Dorotea kommun har påbörjat en verksamhetsplan för VA där befintlig VA-verksamhet och anläggningar beskrivs samt planerade åtgärder. En strategisk VA-plan för kommunen saknas.

1.5 Befintlig VA-verksamhet

Dorotea kommun har en yta på ca 2 949 km² och ca 2300 invånare.

Dorotea kommun är huvudman för de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna i kommunen. VA-verksamheten finns organiserad under kommunstyrelsen och den Tekniska avdelningen där den samordnas med bland annat gator och renhållning. Enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) är det VA-huvudmannen som bestämmer förbindelsepunkter där fastigheterna får ansluta sina VA-ledningar till den allmänna VA-anläggningen. Vanligtvis ligger förbindelsepunkten i fastighetens omedelbara närhet, ca 0,5 m

utanför fastighetsgräns, men VA-huvudmannen kan också bestämma annat läge.

I Dorotea kommun finns främst följande övergripande dokument med inverkan på kommunens VA-verksamhet:

- Mål- och budgetdokument för Dorotea kommun
- ABVA (Allmänna bestämmelser för användande av Dorotea kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning)
- Taxa för allmänna vatten- och avloppsanläggningar

1.5.1.1 *Ekonomi*

VA-verksamheten i Dorotea kommun är taxefinansierad och bekostas av de anslutna abonnenterna, det så kallade VA-kollektivet. VA-taxan fastställs varje år av kommunfullmäktiga och den ska vara skälig och rättvis. VA-verksamheten ska inte gå med vinst utan taxans nivå ska bestämmas så att avgifterna inte är högre än vad som krävs för att ordna och driva den allmänna VA-anläggningen.

1.5.2 *Samarbeten*

Dorotea och Åsele kommun beslutade 2023 att starta ett gemensamt VA och renhållningsbolag (Södra Lapplands Avfall och Vatten AB, SAV) som ska svara för driften av de kommunala anläggningarna. Detta samarbete kommer innebära en större redundans där man gemensamt kan nyttja bolagets resurser. Kommunerna lämnade över driften av de allmänna VA-anläggningarna till bolaget vid årsskiftet 2024-2025. Genom att arbeta tillsammans kan kommunen bygga en mer robust och hållbar VA-infrastruktur för framtiden.

Dorotea kommun samarbetar även med Strömsunds kommun genom byte av slamtömningstjänster inom områden som är mer tillgängliga från respektive kommun.

1.5.3 *Verksamhetsområden*

Dorotea kommun har verksamhetsområde för vatten och avlopp på 8 orter inom kommunen samt två byar med verksamhetsområde för endast vatten, Lajksjö och Avaträsk. Verksamhetsområdet omfattar ca 4000 hushåll varav många av hushållen är fritidsboende. De flesta anslutna abonnenterna finns i Dorotea tätort samt Borge/Avasjö. Verksamhetsområdet för vatten är mer omfattande än för spillvatten. Anslutna till dagvatten finns endast i Dorotea tätort. I kommunens byar finns inte något behov av allmän dagvattenhantering. VA-verksamhet utanför det kommunala verksamhetsområdet är enskild eller organiserad i lokala föreningar. En större enskild VA-förening finns i byn Rajastrand som ligger i kommunens nordvästra del. VA-föreningen levererar vatten till ca 32 fastigheter varav 28 är anslutna till en gemensam avloppsanläggning.

Följande områden utgör kommunalt verksamhetsområde för VA:

Dorotea, Vatten och Spill

Lajksjö, Vatten

Lavsjö, Vatten och Spill

Svanaby, Vatten och Spill

Avaträsk, Vatten

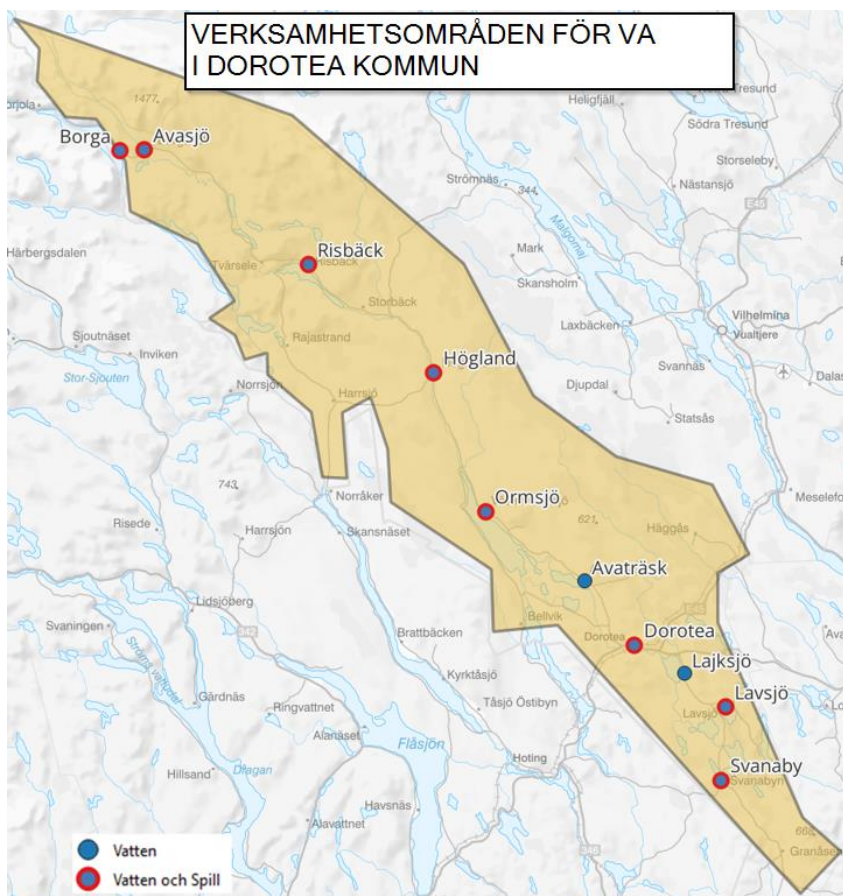
Ormsjö, Vatten och Spill

Högländ, Vatten och Spill

Risbäck, Vatten och Spill

Avasjö, Vatten och Spill

Borga, Vatten och Spill

Figur 2 Verksamhetsområde för Vatten och Spill i Dorotea kommun

1.5.4 Anläggningar

1.5.4.1 Dricksvatten

I Dorotea kommun finns 7 kommunala vattenverk. Lajksjö vattenverk är störst och försörjer Dorotea tätort, Storberget, Risnåset, Lajksjö, Lavsjö och Svanaby (totalt ca 2700 personer, inklusive fritidshus) med vatten. Minst är vattenverket i Avaträsk som endast försörjer 29 fastigheter med dricksvatten.

Vattenverket i Avasjö är kommunens näst största vattenverk och försörjer ca 2000 personer.

Anläggningarna är byggda på 60–70 talet. Som råvatten till de allmänna vattenverken i Dorotea kommun används grundvatten. Råvattnet är av hög kvalitet.

Tabell 1 Dricksvattenanläggningar i Dorotea kommun

Vattenverk	Vattentäkt	Vattenskydds-område	Antal anslutna lägenheter	Antal anslutna personer	Vattenproduktion (m³/d)
Lajksjö (Lajksjö, Dorotea, Lavsjö, Svanaby)	Grundvatten	1974-01-04	679 (48, 537, 42, 52)	2716	600
Avaträsk	Grundvatten	1993-06-17	29	116	3
Ormsjö	Grundvatten	1971-04-27	29	116	11
Högland	Grundvatten	1971-11-26	32	128	4
Risbäck	Grundvatten	1971-04-27	39	156	4
Avasjö	Grundvatten	2025-01-22	502	2008	80/300
Borga	Grundvatten	1993-05-27	131	524	16/40

Kommunen har upprättat hydrauliska vattenmodeller för sina vattenledningsnät i Dorotea och Borgafjäll och har god kännedom om sitt vattenledningsnät. Kommunen har övervakning på samtliga vattenverk och man har under dom senaste åren arbetat med dokumentering av sina anläggningar bland annat genom ett drift och underhållssystem för ledningsnätet.

1.5.4.2 Spillvatten

Flest anslutna till spillvatten finns i Avasjö, ca 1960 personer. Reningsverket i Avasjö byggdes om i sin helhet 2012 och kompletteras med ett biosteg under 2021. På övriga avloppsreningsverk utgörs reningen i huvudsak av mekanisk och kemisk rening samt i vissa fall infiltration genom markbädd

Den totala ledningslängden för spillvattenledningar är ca 15 mil och är till största delen förlagd under 60- och 70-talet.

Dorotea kommun har få bräddningar på spillvattennätet och de är oftast förekommande på våren. Kommunen har ett 10-tal avloppsstopp per år. I Avasjö, Borga, Svanaby och Högland finns problem med inläckage, främst i samband med snösmältningen under våren.

Tabell 2 Avloppsreningsverk i Dorotea kommun

Avloppsreningsverk	Recipient	Reningsmetod	Antal anslutna lägenheter	Antal anslutna personer	Tillstånd (pe)
Borga	Borga sjön	Kemisk/fällning	106	424	600
Avasjö	Borga sjön	Kemisk/Biosteg	491	1964	3780
Risbäck	Stor Arksjön	Kemisk/Fällning	38	100	150
Högland	Långsele ån	Kemisk/Biosteg	26	104	140
Ormsjö	Ormsjön	Slamavskiljare/Infiltrations bassäng	24	96	
Dorotea	Bergvatten ån	Kemisk fällning	472	1500	1999
Lavsjö	Lavsjön	Kemisk/Biosteg	17	68	
Svanaby	Svanavattnet	Kemisk/fällning	29	116	

1.5.4.3 *Dagvatten*

Dagvattensystem finns endast i Dorotea tätort. I de mindre orterna kan omhändertagandet av dagvattnet ske lokalt. Behovet av allmän dagvattenförsörjning i de mindre orterna bedöms inte förändras under planperioden.

Dorotea kommun har i dagsläget ingen framtagna dagvattenstrategi. Kommunen har kompletterat den skyfallskartering länsstyrelsen upprättat med en kartering som omfattar även Borga.

1.5.4.4 *Nödvattenförsörjning*

Dorotea kommun har påbörjat ett arbete med en nödvattenplan. Det finns framtagna rutiner vid driftstörningar. I Avasjö kan kommunen fylla upp högreservoaren med tankbil om en driftstörning uppstår som påverkar vattenleveransen. Då kommunen historiskt drabbats av problem under högsäsong har kommunen praktiserat detta tillvägagångssätt i skarpt läge. Genom åtgärder vid vattenverket och reparationer på ledningsnätet samt identifierade rinnande stopp och länsventiler ska vattenförsörjningen var säkrad för nuläget men kapaciteten behöver höjas vid framtida exploateringar.

Högreservoaren i Dorotea har en volym på 800 m³ vilket motsvarar ca ett dygns normal förbrukning. Vid ransonering räcker vattnet längre. Behövs ytterligare kapacitet finns möjlighet att hämta vatten i Avaträsk eller andra byar. Vatten hämtas med räddningstjänstens tankbil (volym 13 m³). Vid vattenverket i Lajksjö har kommunen möjlighet att ansluta reservkraft vid längre strömavbrott.

Vid övriga mindre vattenverk kommer områdena att försörjas med tankar från Dorotea om vattentäkten slås ut.

För att underlätta kommunikationen vid driftstörningar har kommunen infört ett meddelande-system med SMS och uppringning för att snabbt informera boende vid eventuella driftstörningar.

Kommunen har ett nära samarbete med Åsele kommun vid driftstörningar där kommunen har möjlighet att nyttja deras tankbil. Samarbetet med Åsele kommun kommer intensifieras då kommunerna beslutat att starta ett gemensamt driftbolag för VA och renhållning. Kommunerna planerar att ta fram en gemensam nödvattenstrategi.

2. VA-utbyggnad

Det är 6 § Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) som reglerar kommunens skyldighet att förse ett område med allmänna vattentjänster. Lagtexten från § 6 LAV lyder som följer:

6 § Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen

- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.*

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Enligt 6 § LAV, har kommunen ett ansvar att ordna vattentjänster (dricks- och/eller avloppsvatten) för bebyggelse som tillsammans bildar ett större sammanhang, om risk för människors hälsa eller miljön föreligger. Vid bedömningen av behovet ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Eftersom kommunens samhällsbyggnadsprocess går hand i hand med planering av VA-försörjning är det viktigt att skapa förutsättningar för ett ökat handlingsutrymme genom att i god tid identifiera potentiella § 6-områden och skapa en långsiktig plan för VA-utbyggnaden. Utan en plan för detta riskerar kommunen att ställas inför förelägganden från Länsstyrelsen enligt 51 § LAV om att inrätta allmänna vattentjänster i områden där avsikten inte varit att bygga ut allmänt VA eller där planen har varit att göra det vid ett senare tillfälle. Då minskar kommunens kontroll över VA-taxans utveckling. En god VA-planering är därför kommunens möjlighet att påverka i vilken ordning olika områden ska anslutas till den allmänna VA-försörjningen.

I denna del av vattentjänstplanen som handlar om VA-utbyggnad presenteras en bedömning av områden som i dag ligger utanför verksamhetsområdet för allmän VA-försörjning i Dorotea kommun och som har eller kan komma att få ett behov av att lösa försörjningen.

2.1 Identifiering av VA-planområden

Fastigheter inom verksamhetsområde för allmän VA-försörjning tillhör allmänt VA-område. Fastigheter i mycket gles bebyggelse, utanför allmänt verksamhetsområde, tillhör enskilt VA-område. Mellan dessa två ytterligheter finns områden med tät bebyggelse där det är enskild VA-försörjning idag.

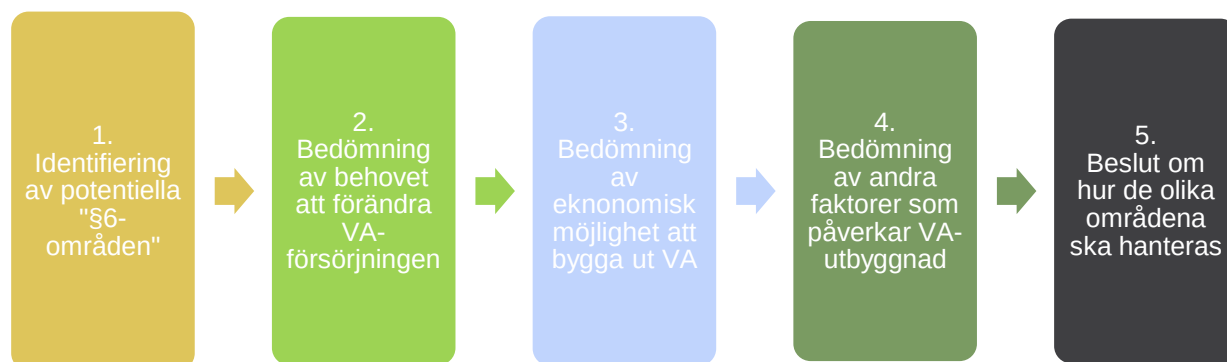
I denna del av vattentjänstplanen identifieras områden som skulle kunna utgöra så kallade "större sammanhang". Dessa områden benämns vidare som VA-planområden. I VA-planområden kan det finnas grund för att tillämpa 6 § LAV.

Det finns otydligheter i lagen kring vad som krävs för att bebyggelse ska utgöra ett så kallat större sammanhang. I förarbetena till lagen nämns 20–30 hushåll medan rättspraxis visar att så få som 8 hushåll kan utgöra ett större sammanhang. Hur många fastigheter som behöver vara berörda är framför allt beroende av hur starkt hälsoskyddsbehovet gör sig gällande eller kan förväntas komma att göra det. Enligt praxis behövs det åtminstone en viss samlad bebyggelse av 20–30 fastigheter som underlag för en allmän VA-anläggning. En utbyggnad av en befintlig eller planerad anläggning kan dock ske för betydligt färre fastigheter. Om bebyggelsen på en fastighet är av större omfattning så kan det minska det antal fastigheter som krävs. I praxis har till och med enstaka fastigheter i närheten av ett befintligt verksamhetsområde ansetts planmässigt och i övrigt ha ett så nära samband med bebyggelsen inom verksamhetsområdet att fastigheternas VA-frågor skulle lösas i det större sammanhanget med denna bebyggelse (prop 2005/6:78 s 42 samt Mark- och miljööverdomstolens (MÖD) avgörande i mål M10214-16)

Gällande avstånd mellan husen anger rättspraxis i ett fall att 300 meter var för långt för att utgöra del av större sammanhang medan ett annat fall visade att 150–200 m var applicerbart.

VA-planområden i Dorotea utgörs av områden som består av bebyggelsegrupper där följande kriterier uppfylls; 20 hus eller fler med ett avstånd om 150 meter eller mindre mellan husen.

I Figur 3 beskrivs den arbetsgång som använts vid bedömning av identifierade VA-planområden.

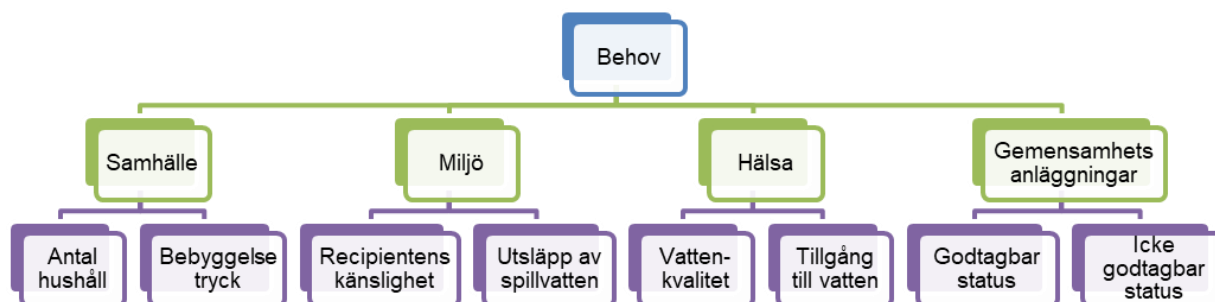

Figur 3 Arbetsgång för bedömning av VA-planområden.

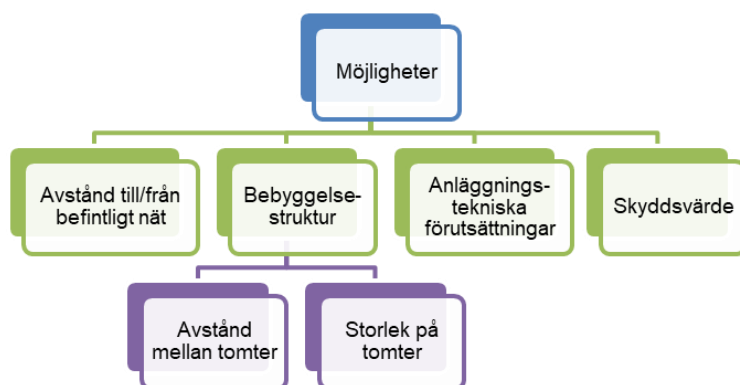
2.2 Bedömning av möjlighet och behov

De områden som utgör VA-planområden bedöms med avseende på flera kriterier som tillsammans ger en bild av områdets "behov av en förändrad

vattenförsörjning eller avloppshantering". Detta görs för att tydligt kunna redovisa vilka områden som är mest angelägna att arbeta med. Det ger också en grund för prioritering av eventuell anslutning till allmän VA-försörjning eller andra förbättrande åtgärder. Klassningen av VA-planområdena görs utifrån en kvalitativ bedömning av olika kriterier som sedan inarbetas i en bedömningsmodell. Kriterier avseende behovet visar hur angeläget det är att ett område får en förändrad VA-försörjning, se Figur 4.

Figur 4 Kriterier vid bedömning av behov av förändrad vattenförsörjning och avloppshantering
Kriterier avseende möjligheten indikerar hur kostsamt det är att ansluta ett område till allmän VA-försörjning genom överföringsledningar till den befintliga allmänna VA-anläggningen, se Figur 5

Figur 5 Kriterier vid bedömning av möjligheter till förändrad vattenförsörjning och avloppshantering
Med utgångspunkt i VA-planområdenas behov, möjlighet och ytterligare påverkansfaktorer kategoriseras de som ett av alternativen i Figur 6. Eftersom bedömningen görs utifrån tillgängliga underlag behöver dessa uppdateras när ytterligare underlag framkommer eller då förutsättningarna förändras.

Med den möjlighet som är förknippad med VA-utbyggnad i olika områden, tillsammans med den del som utgör bedömning av behov, kan, som ovan nämnt, ett resonemang föras kring prioriteringsordning och takten för VA-utbyggnad. I det här fallet analyseras möjligheten för anslutning till allmänt VA via överföringsledning till den befintliga allmänna VA-anläggningen. Syftet med denna bedömning är inte att ta fram en kostnad för VA-anslutning av respektive område utan att visa bilden bakom kostnaden, dvs i vilka aspekter är möjligheten för VA anslutning god och var är möjligheterna mer utmanande.

För mer information om bedömningsmodellen och parametrar se bilaga 2.

2.3 Klassificering av VA-planområden

Genom att följa ovan stående arbetssätt har identifierade VA-planområden bedömts och klassificerats (se Figur 6 och kap 2.3.1-2.3.4 nedan).

Behovet i Dorotea har bedömts utifrån en viktning mellan de olika kriterierna samhälle, hälsa och miljö där samhälle har ansetts ha en lägre dignitet än de andra parametrarna då bebyggelsestrycket i flertalet VA-planområden är lågt. Kriterierna hälsa och miljö har viktats högt då de anses ha högst dignitet i bedömningen. Viktningen mellan parametrarna har därför satts till följande: Samhälle 20%, Hälsa 40% och Miljö 40%. Vidare har fritidsboende ansetts ha en lägre påverkan och behov jämfört med permanentboende och därav har fritidsboende viktats ner till 50% medan permanentboende till 100%.

Parametrarna som representerar möjlighet till utbyggnad består av:

- längd på överföring till befintligt nät
- bebyggelsestruktur i området
- anläggningstekniska förutsättningar
- samordningsvinster
- skyddsvärde

Den mest kostnadsdrivande parametern i Dorotea är längd på överföringsledning till befintlig kommunal VA-anläggning. Med anledning av detta har denna parameter viktats upp till 40%. Bebyggelsestruktur, anläggningstekniska förutsättningar samt skyddsvärde till 20% medan samordningsvinster inte har tagits med i analysen och har därför viktats till 0%.

Figur 6 Beskrivning av de olika kategorierna för VA-planområden.

2.3.1 Enskilt VA-område

Ett enskilt VA-område är ett område med en sådan karaktär att godtagbart omhändertagande av avlopp och tjänligt dricksvatten kan lösas genom enskilda

VA anläggningar idag så väl som i framtiden. I områden med enskilt VA är det varje fastighetsägares alternativt VA-förenings ansvar att försörjningen av dricksvatten och omhändertagandet av spillvatten och dagvatten fungerar tillfredsställande.

2.3.2 VA-bevakningsområde

Ett VA-bevakningsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som, utifrån den information kommunen har, fungerar tillfredsställande idag. Om bebyggelsen skulle utökas eller förändras är det dock inte självklart att vatten- och avloppssituationen kommer att fungera tillfredsställande.

Kommunen bör därför bevaka till exempel utsläpp av spillvatten från området, antalet tillkommande bygglov eller förändring i nyttjande av bebyggelsen. När ett bevakningsområde förändras kan det klassas om till VA-utredningsområde eller VA-utbyggnadsområde.

2.3.3 VA-utredningsområde

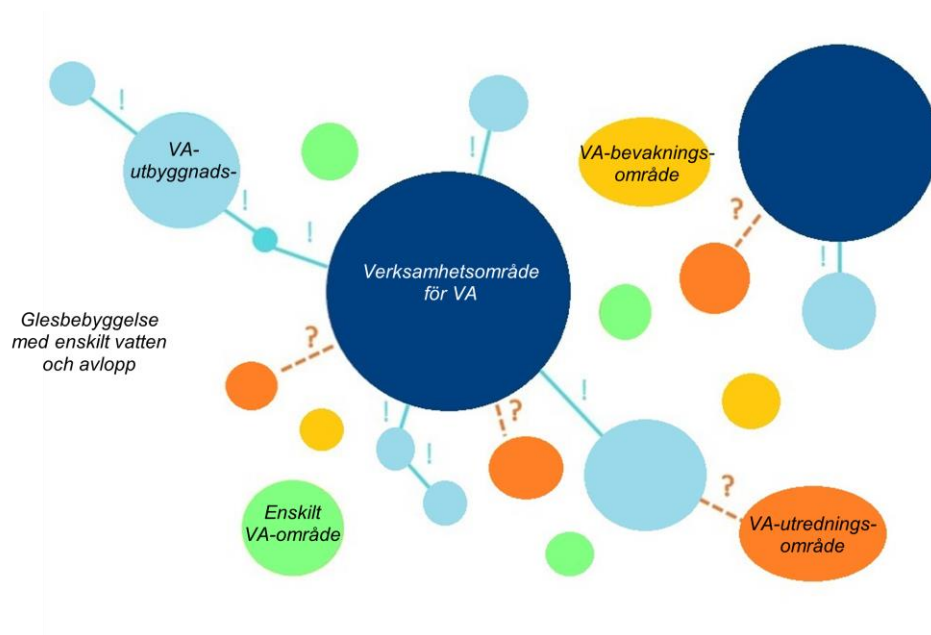
I områden som klassas som VA-utredningsområde finns osäkra parametrar som behöver utredas vidare innan beslut kan fattas kring hur området ska kategoriseras. Det kan bero på stora osäkerheter kopplat till behovet av förändrad VA-försörjning. Det kan även bero på att möjligheten till anslutning med överföringsledning är mycket låg vilket gör att alternativa lösningar behöver utredas vidare.

VA-utredningsområde är ett temporärt tillstånd. När utredningen är utförd klassificeras området till VA-utbyggnadsområde, VA-bevakningsområde eller enskilt VA-område. Att en utredning görs innebär inte per automatik att en allmän VA-utbyggnad blir aktuell.

2.3.4 VA-utbyggnadsområde

Ett VA-utbyggnadsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning men som har behov av en förändrad VA-struktur. Hela eller delar av VA-utbyggnadsområdet planeras att införlivas i verksamhetsområde för allmänna dricks- och/eller spillvattentjänster.

För VA-utbyggnadsområdet bör även behovet av allmänt dagvatten utredas. Behovsutredningen ska grundas i 6 § LAV och identifiera huruvida det föreligger ett behov av allmän dagvatten-hantering ur miljö – eller hälsoperspektiv.

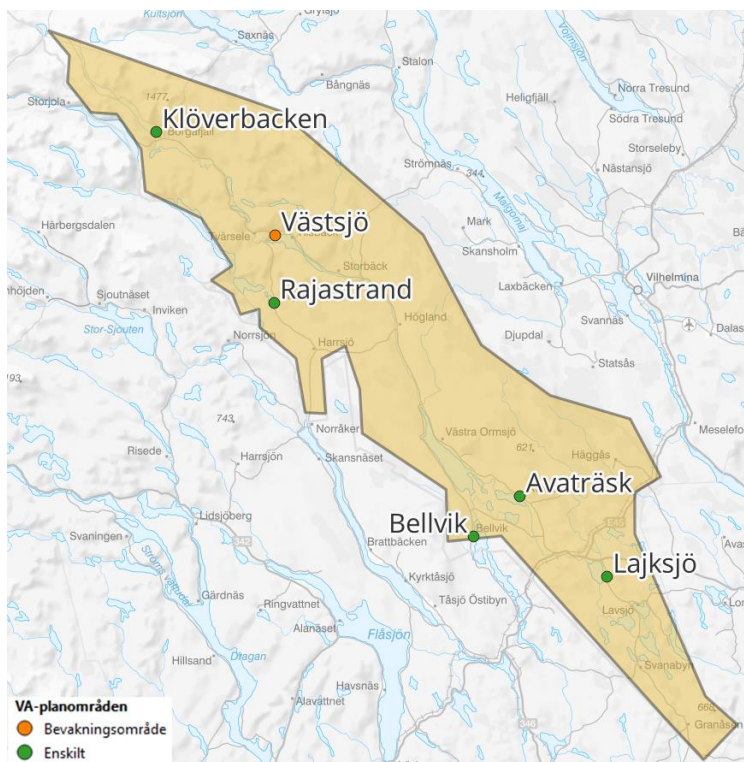
Figur 7 Schematisk figur över de fyra olika områdestyperna och verksamhetsområde för VA.

2.4 VA-planområden

2.4.1 Identifierade VA-planområden

I Figur 8 nedan redovisas vilka VA-planområden som identifierats genom tidigare genomförd GIS-analys och som utvärderats enligt arbetsgången genom urval med 20 eller fler hus med maximalt 150 meter mellan. Ett VA-planområdes utbredning är inte likställt med ett eventuellt verksamhetsområdes utbredning. Vilka fastigheter som bör ingå fastställs i efterföljande behovsutredning där man går ner på fastighetsnivå.

Genom GIS-analysen beskriven i kapitel 2.12.1 har 6 VA-planområden identifierats.

Figur 8 Identifierade VA-planområden i Dorotea kommun.

Behovet av och möjligheten till en förändrad VA-försörjning i kommunens VA-planområden sammanfattas i kapitel 2.5 och 2.6.

2.5 Områden med enskilt VA

Den ekologiska potentialen är enligt VISS god för recipienterna förutom Lill-Rajan och Bellviksjön som är reglerad och där den ekologiska potentialen är otillfredsställande. Samtliga recipienter uppnår på grund av luftföroreningar ej god kemisk status enligt VISS. Alla områden förutom Klöverbacken som är ett nytt fritidshusområde i Avasjö har under 2000-talet haft ett minskande antal invånare.

Enskilt VA-område		
Nr	Namn	Kommentar
1	Klöverbacken	Fritidshusområde i Borgafjäll mot Klöverfjället. Området består av ca 30 tomter varav ca 8 st är obebyggda. Området är nytt och har en egen vattentäkt och eget minireningsverk som sköts av en förening. Recipienten är Korpån (Näsån enligt VISS), ekologisk status är god.

2	Rajastrand	Området har en vattenförening med 32 anslutna fastigheter som haft problem med sitt vatten men under de senaste åren har upprustningar gjorts av vattentäkten med stöd av Dorotea kommun. Delar av hushållen har enskilda avloppsanläggningar där recipient är Lill-Rajan. Lillrajan har otillfredsställande ekologisk potential på grund av vattenreglering. 28 fastigheter har en gemensam avloppsanläggning där recipienten är Saxån.
3	Avaträsk	29 hushåll i närheten av byns skola är anslutna till kommunal Vattenanläggning. Samtliga avlopp i Avaträsk är enskilda. Recipienten är Avaträksjön och ekologisk status är god enligt VISS.
4	Lajksjö	Stora delar av byn är anslutna till kommunalt vatten. Kommunal lösning för avlopp saknas. Recipienten är Lajksjön och ekologisk status är god enligt VISS.
5	Bellvik	Ca 22 hushåll med enskilda anläggningar. Recipient är Bellviksjön där den ekologiska statusen inte är tillfredsställande enligt VISS, detta på grund av reglering.

2.6 VA-bevakningsområden

Ett område har identifierats som ett bevakningsområde. Det är Västsjö utanför Risbäck som till stor del utgörs av fritidshus. Området är inte planlagt men består idag av ca 20 hushåll varav majoriteten är fritidshus. Området har enskilda avloppsanläggningar samt en kombination av enskild och gemensam vattenförsörjning. Områdets nuvarande VA-försörjning bedöms tillfredsställande men innan fortsatt exploatering görs är det viktigt att skapa en helhetssyn kring framtida VA-lösningar.

VA-bevakningsområde		
Nr	Namn	Kommentar
6	Västsjö	Fritidshusområde 3 km väster om Risbäck intill Stor-Arksjön. Området har stor andel fritidshus. Området är inte detaljplanerat och har ca 9 obebyggda tomter. Området bör bevakas med hänsyn till bebyggelsestrycket.

3. Skyfall

Enligt §6b i LAV ska:

"en vattentjänstplan innehålla en redogörelse för kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning som uppkommer vid skyfall".

Bedömningen ska omfatta alla allmänna vattentjänster (dricksvatten, spillvatten och dagvatten) och avgränsas till endast skyfall och omfattar inte andra klimatrelaterade händelser. Lagtexten innehåller inte någon närmare definition av skyfall än "intensiv kortnederbörd". Därmed finns en flexibilitet för kommunen själv att bedöma vilket regn som används som utgångspunkt i åtgärdsanalysen.

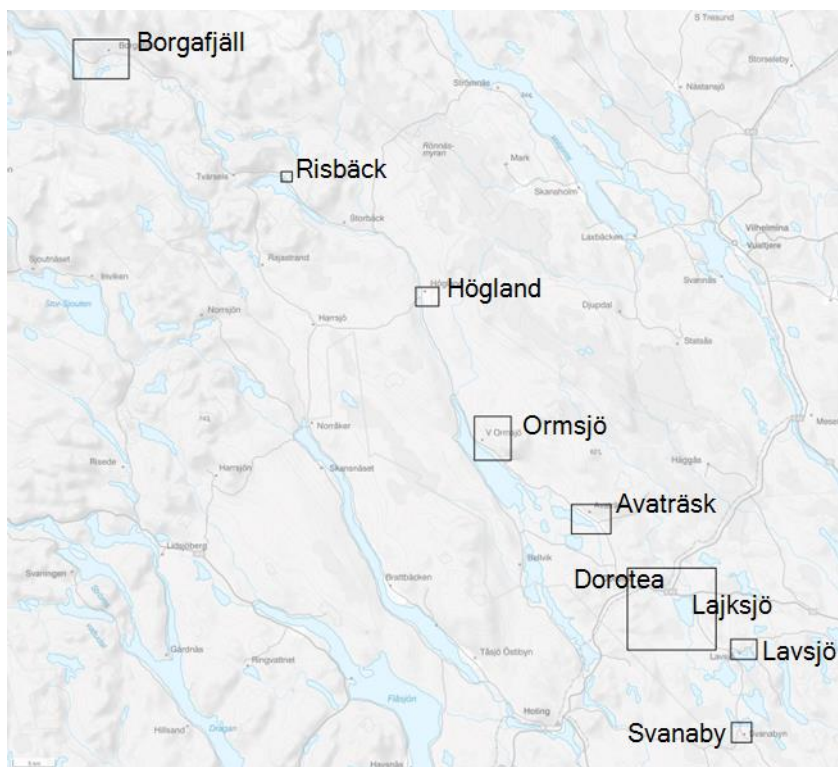
3.1 Generellt

Våra dagvattensystem är till för att avleda vatten genom ledningar och öppna diken. I samband med skyfall är dagvattensystemets kapacitet mycket begränsad i förhållande till regnets intensitet och volym. Det gäller även för markens infiltrationsförmåga som ofta inte räcker till för att ta emot regnmängderna. Följden blir avrinning på markytan som kan leda till översvämning. Höga vattennivåer som följd av skyfall kan leda till oönskade konsekvenser för ett samhälle, en stad eller en ort och medföra att viktiga försörjningsfunktioner skadas.

Beroende på var översvämningen inträffar kan den medföra allvarliga konsekvenser för exempelvis bebyggelse, infrastruktur och samhällsviktig verksamhet (MSB, 2017). I föreliggande vattentjänstplan ligger fokus på identifiering av VA-anläggningar där risk för översvämning finns, samt vilka åtgärder som kan vidtas för att bibehålla VA-anläggningarnas funktion vid skyfall.

3.2 Skyfallskartering

Parallellt med arbetet med denna vattentjänstplan upprättades också en skyfallskartering som syftar till att lokalisera de av Dorotea kommuns VA-anläggningar som riskerar att drabbas negativt av i samband med skyfall och skyfallsliknande regn. Se Figur 9 nedan

Figur 9 Skyfallskarterade områden i Dorotea kommun.

I denna skyfallskartering upprättad av Sweco 2023 analyserades ett skyfallsscenario för ett regn med en återkomsttid på 100 år. Nederbördsintensiteten beräknades med Dahlqvists formel 2010 (se Svenskt Vattens publikation P110) baserat på en varaktighet på 2 timmar. Därtill användes en klimatkfaktor på 1,2. Parametrar för regnhändelsen redovisas i Tabell 3.

Tabell 3 Antaganden om återkomsttid, varaktighet och klimatkfaktor för det analyserade skyfallsscenarioet samt den beräknade nederbördsvolymen baserat på Dahlqvists formel.

Skyfallsscenario		
Antaganden	Återkomsttid	100 år
	Varaktighet	2 timmar
	Klimatkfaktor	1,2
Beräknat nederbörds-event	Nederbördsvolym (med klimatkfaktor)	78 mm

Skyfallskarteringen utfördes för framtagna nederbördsvolym med verktyget Scalgo LIVE. Det beräknar vilka avrinningsvägar och lågpunkter som finns i ett område utifrån information om områdets topografi samt hur stor del av lågpunkterna som kommer att fyllas med vatten vid ett nederbördsevent av en viss volym. Hänsyn tas även till områdets förmåga att leda bort vatten via infiltration och eventuellt ledningsnät. Av de bebyggda områden antas endast

Dorotea tätort ha ett dagvattennät och detta antas ha en kapacitet motsvarande ett regn på ungefär 30-35mm, vilket ungefärligt motsvarar ett 10-års regn.

Fyra VA-anläggningar av de som undersöktes identifierades ligga i riskzon för översvämning vid skyfall. Ingen av de fyra anläggningarna skulle vid det modellerade skyfallsscenariot ligga helt i en vattenfylld lågpunkt utan endast delar av buffertzonen skulle vara i kontakt med vatten. Av de fyra anläggningarna identifierades en i Borgafjäll och två i Svanabyn samt vid vattenverket i Risbäck. Anläggningen i Borgafjäll är en pumpstation för spillvatten och i Svanabyn identifierades reningsverket för spillvatten och en tryckstegringsstation/reservoar för dricksvatten.

3.3 Ansvar för skyfall

Den allmänna dagvattenanläggningen där VA-huvudmannen enligt LAV ansvarar är till för att avleda vatten genom ledningar och öppna diken. I samband med skyfall är dagvattensystemets kapacitet mycket begränsad i förhållande till regnets intensitet och volym. När dagvattensystemet är fullt innebär det i praktiken att avrinningen av regnöverskottet primärt beror av marknivån.

Vem som ansvarar för skyfall är en frågeställning som många kommuner i Sverige står inför att utreda, det finns idag inga nationella bestämmelser i frågan. Kommunen är enligt Plan- och bygglagen (PBL) ansvarig för att bebyggelse anläggs på mark lämplig för ändamålet, och ska därmed ta hänsyn till översvämningssrisker vid nyplanering. Allt ansvar för översvämningssäkring ligger dock inte på kommunen utan fastighetsägare och verksamhetsutövare har ansvar att skydda sin egendom.

Ett vanligt sätt att betrakta frågan är att ansvaret att skydda kommunen i stort därför både ligger på kommunen och på enskilda fastighetsägare. Kommunen ansvarar för samhällsplanering och ska ta hänsyn till översvämningssrisker. När det byggs nytt ska kommunen se till att det är säkert ur ett klimatperspektiv, det innebär bland annat att se till att marken är lämplig utifrån risker för översvämning, ras, skred och erosion.

Kommunen anses också ofta ansvarig för att värdera och minska risken för klimatrelaterade skador på den redan byggda miljön. Fastighetsägaren ansvarar å sin sida för avledning och översvämningssäkring på sin egen tomt. Kommunen har således ett ansvar tillsammans med fastighetsägarna att skapa säkra vattenvägar vid skyfall.

Ett relativt vanligt sätt att betrakta ansvarsfrågan kopplat till skyfallsåtgärder för kommuner i Sverige är att:

- Åtgärder bara för att skydda VA-anläggningen genom att göra lokala lösningar så som exempelvis vallar, upphöjningar eller avskärande diken bekostas av VA-huvudmannen
- Kommunen tar ansvar för skyfallsåtgärder som är till för att säkra bebyggelse, större områden etc. Skydd av andra objekt förutom VA-anläggningen ingår därmed i kommunens ansvar.

4. Långsiktig planering av kommunens allmänna VA-försörjning

Dorotea kommun står inför utmaningen att hantera ett vikande antal medborgare samtidigt som Borgafjälls-området som till stor del utgörs av anslutna fritidshus expanderat de senaste decennierna. Borgafjälls området bedöms fortsätta expandera men en inriktning från kommunen saknas, något som ska klargöras i det pågående arbetet med översiktsplanen. Den kommunala VA-planeringen ska vara ett stöd i arbetet med kommunens översiktsplan, fördjupade översiktsplaner och inom kommunens detaljplanering.

Byarna i Dorotea kommun förväntas inte öka under planperioden utan trenden har snarare varit vikande befolkningsmässigt. Inga förändringar eller nya områden planeras som innebär ett krav på allmän VA-försörjning. Däremot är kommunen i ett läge där vissa anläggningar har få anslutna abonnenter och där det kan vara så att bebyggelsen inte utgör ett större sammanhang enligt §6 i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Kommunen kan med stöd av §9 inskränka ett sådant verksamhetsområde om bebyggelsens behov av vatten och avlopp kan ordnas genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Dessa områden behöver då utredas av kommunen och kommunen ska se till att godtagbara ersättningslösningar ordnas, *Svenskt vatten Rapport 2019-9*.

4.1 Planering av VA-verksamheten

4.1.1 Lajksjö vattenverk

Lajksjö vattenverk är kommunens största vattenverk och förser förutom Dorotea samhälle byarna Lajksjö, Lavsjö, och Svanaby med dricksvatten. Vattenledningen från Lajksjö till Dorotea har varit väldigt utsatt för vattenläckor. Under 2025 planerar Dorotea kommun att påbörja arbetet med att bygga om matarledningen från vattenverket till Dorotea samhälle för att trygga dricksvattenförsörjningen. Även råvattenledningen från vattentäkten på Mon till vattenverket ska bytas ut. UV-filter ska installeras i vattenverket.

4.1.2 Dorotea reningsverk

Reningsverket i Dorotea är byggt på 1970-talet och har genom åren fungerat mycket bra men verket har ett renoveringsbehov både på ytskikt och maskinellt. En översyn är genomförd där Dorotea kommun nu uppdaterat styr- och regler-systemet för verket. Man har även utfört en energieffektivisering genom att installera värmeåtervinning av avloppsvattnet i verket. Utöver detta planeras inga större åtgärder på reningsverket de närmsta åren. En översyn av kommunens hantering av slam pågår tillsammans med Region 10.

4.1.3 Vattenskyddsområden

Dorotea kommun jobbar aktivt med att skydda sitt dricksvatten. Under 2023 har ett förslag till nytt vattenskyddsområde för Avasjö vattentäkt ställts ut för granskning och antogs 2025-01-22. Vidare planerar Dorotea kommun att se över sina övriga vattenskyddsområden där de områden med flest anslutna kommer prioriteras högst så som Lajksjö och Borga vattentäkt.

4.1.4 Borga/Avasjö

Då Borgafjällsområdet till största delen utgörs av fritidshus innebär det att variationen på belastningen av VA-anläggningen är stor. Variationen är säsongsbetonad där topparna främst sker vintertid under sport och påskloven.

De krav som Dorotea kommunen ska uppnå innebär att VA-anläggningen ska dimensioneras för att klara den högsta belastningen. Detta innebär att i Borgafjällsområdet har VA-huvudmannen under stora delar av året en anläggning som är dimensionerad för att ta han dom ett betydligt större flöde. Dorotea kommun arbetar aktivt med att anpassa och effektivisera verket utifrån rådande förhållanden.

I Avasjö har Dorotea kommun under 2000-talet investerat i ett nytt reningsverk. Sedan 2022 har man även anslutit ett biologiskt reningssteg till avloppsreningsverket.

På Borga-sidan har reningsverket snart nått sin fulla kapacitet och kommunen har påbörjat en översyn av anläggningen.

Vattenverket i Borga har tillräcklig kapacitet för att försörja Borga i dagsläget men sker fler exploateringar behöver en översyn genomföras.

Vattenskyddsområde för Borga vattentäkt ska ses över och uppdateras.

I Avasjö där de största exploateringarna i området har genomförts har man nått maxgränsen för vad befintligt vattenverk kan leverera. Kommunen har lokaliserat ett område öster om Korpån där man kan göra ett uttag på ytterligare 500 m³ vilket är tillräckligt för att försörja de exploateringar som är beslutade.

Kommunen har under de senaste åren haft problem med att klara vattenleveransen då uttagen är som störst. Dessa problem är inte enbart kopplade till vattenverkets kapacitet utan även till vattenläckor på nätet samt att många fritidshusägare har installerat en så kallad stopp och länsventil som felaktigt manövrerad spolar ut dricksvatten i marken. En informationskampanj för att minska problemen med dessa ventiler utförs inför samtliga högtider.

4.1.5 Svanaby reningsverk

Svanaby reningsverk är ett äldre verk och har behov av uppdatering för att uppnå erforderlig rening. Särskilt uppstår problem under vårflod och vid högt vattenstånd i sjön Svanavattnet. Utloppsledningen från verket ligger med dåligt fall och vid vissa tider på året kan sjövattnen tränga in bakvägen mot reningsverket. En översyn av reningsverket ska påbörjas under 2025 med målet att förbättra verkets reningsgrad. En del i arbetet är också att minska andelen

ovidkommande vatten, där den utförda skyfallsanalysen kommer att vara ett stöd i arbetet.

4.1.6 Risbäck reningsverk

Även reningsverket i Risbäck behöver en översyn då verket är gammalt. Översynen ska fokusera på att förbättra reningsprocessen och minska risken för negativ påverkan på miljön. Arbetet med denna översyn planeras att utföras under 2025. Under tiden ska kommunen fortsätta att övervaka reningsverket och vidta åtgärder vid eventuella akuta problem.

4.1.7 Tillskottsvatten

Dorotea har i dagsläget inte ett systematiskt uppströmsarbete men har två prioriterade verk som ska utredas där problematik finns med tillskottsvatten. Det är avloppsreningsverken i Högländ och Svanabyn. Kommunen har med hjälp av skyfallskarteringen identifierat ett antal spillvattenbrunnar som ligger i anslutning till lågpunkter. Dessa brunnar ska inventeras under snösmältningsperioden.

4.2 Kommunal fysisk planering

4.2.1 Översiktsplan

Dorotea kommuns översiktsplan är ett strategiskt dokument som beskriver kommunens vision och mål för den fysiska planeringen. Översiktsplanen ska omfatta hela kommunen och ge vägledning för hur kommunen ska utvecklas på lång sikt, både i tätorter och i byar. Översiktsplanen ska antas av kommunfullmäktige. Översiktsplanen innehåller bland annat information om bostadsförsörjning, service, infrastruktur, natur- och kulturvärden, miljö- och klimatfrågor och hållbar utveckling. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande, men den ska vägleda alla som planerar eller bygger i kommunen.

Gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 1990. Dorotea kommun har för närvarande ett pågående arbete med att revidera sin översiktsplan för mark- och vattenanvändning i kommunen.

4.2.2 Borgafjällsområdet

Borgafjällsområdet består av två delområden, Borga och Avasjö. Borgafjällsområdet är ett starkt turism-präglat område och har expanderat mycket de senaste 20 åren, främst har det byggts ut områden för nya fritidshus. Merparten av Dorotea kommuns detaljplaner som antagits under dessa år har avsett fritidshusbebyggelse i Borgafjällsområdet. Dorotea kommun har byggt nytt reningsverk, brandstation och förskola i området.

Vid planläggning av nya exploateringsområden ska hänsyn till vatten och avlopp tas. För tillfället saknas kapacitet för att ansluta fler till vattenverket i Avasjö samt till reningsverket i Borga. Innan detaljplaner som innebär att fler

fastigheter ska anslutas kan antas måste det säkerställas att kapacitet finns för att ansluta dessa fastigheter,

Dorotea kommun har utrett kapaciteten på vattentäkten i Avasjö och denna har kapacitet att försörja hittills genomförda exploateringar. För att trygga framtida vattenförsörjning har ett ytterligare brunnsmråde för uttag av råvatten identifierats öster om Korpån. Detta område har införlivats i det pågående arbetet med Avasjö vattenskyddsområde.

Arbetet med översiktsplanen sker parallellt med ett pågående arbete med en fördjupad översiktsplan för Borga och Avasjö.

4.2.3 Detaljplan för sydöstra Korpådalen, Dorotea Avasjö 1:28 1:147, 1:12, 1:221, 1:61 och 1:491-1:495, laga kraft 2011-08-10.

Inför att detaljplanen som vann laga kraft 2011-08-10 ska börja exploateras behöver Dorotea kommun utöka kapaciteten på vattenverket i Avasjö. Ett arbete som pågår och där man identifierat möjlighet att ta ut mer vatten på västra sidan av Korpån. Reningsverket har tillräcklig kapacitet men ledningarna fram till verket planeras att dimensioneras upp. Detta arbete har påbörjats i en första etapp.

4.2.4 Västsjö

Västsjö väst om Risbäck är ett fritidshusområde där tomter styckats av i flera omgångar. Bebyggelsen utgörs av flera tomter med enskilt avlopp samt en vattenförening. Antalet tomter har ökat så pass mycket att det snart bedöms utgöra ett större sammanhang. Innan fler tomter kan styckas av i området bör området planläggas och VA-försörjningen måste utredas. Kommunen har i dagsläget inte för avsikt att utvidga verksamhetsområdet för att innefatta Västsjö, varför områdets VA-försörjning ska utredas innan fortsatt exploatering kan ske.

4.3 Fortsatt VA-planering

4.3.1 VA-plan

Dorotea kommun har en påbörjad verksamhetsplan, denna är ett bra underlag för ett fortsatt arbete med framtagandet av en strategisk VA-plan. I dagsläget finns en investeringsplan som sträcker sig fram till 2026. Investeringsplanen bör kompletteras med en långsiktig strategisk VA-plan som beskriver mål, prioriteringar, åtgärder och investeringar för de kommande 10-20 åren. Till VA-planen ska en VA-översikt och VA-policy upprättas. VA-översikten har påbörjats och utgjort en grund till arbetet med vattentjänstplanen. VA-policyn är ett styrdokument som fastställer kommunens övergripande målsättningar för vatten- och avloppsfrågor. VA-policy fastställs av kommunfullmäktige.

VA-planen kompletteras lämpligen med en förnyelseplan där förnyelsebehovet av den allmänna Va-anläggningen kartläggs, detta kommer att vara ett viktigt

stöd för politiker och tjänstemän för framtida prioriteringar av åtgärder på den allmänna VA-anläggningen.

Arbetet med en VA-plan görs lämpligen parallellt med det pågående arbetet med den nya översiktsplanen.

4.3.2 Nödvattenplan

En nödvattenplan är ett strategiskt dokument som fastställer åtgärder och prioriteringar för att säkerställa dricksvattenförsörjning i kritiska situationer. Det handlar om att agera snabbt och effektivt när det uppstår problem med vattenförsörjningen, till exempel vid naturkatastrofer eller tekniska fel.

Planen kommer att innehålla åtgärder för att säkerställa att de mest sårbara och samhällsviktiga verksamheterna får tillgång till dricksvatten i ett tidigt skede. Det kan inkludera sjukhus, skolor, äldreboenden och andra viktiga platser.

Denna plan kommer att ses över och utvecklas i samarbete med Åsele kommun, med hänsyn till den nya VA-organisationen som är under planering.

5. Bedömning av betydande miljöpåverkan

En undersökning gällande betydande miljöpåverkan har genomförts i enlighet med 6 kap. 6 § första stycket 1 miljöbalken. Genomförandet av vattentjänstplanen för Dorotea kommun kan utifrån denna inte antas medföra en betydande miljöpåverkan eftersom planens innehåll inte anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i 6 § eller i bilagan till miljöbedömningsförordningen (jfr 2 § 2 p miljöbedömningsförordningen). Planen anger inte heller förutsättningar för att bedriva verksamheter och åtgärder med hänsyn till hur de kan påverka miljön så att en betydande miljöpåverkan kan antas (jfr 4 § miljöbedömningsförordningen). Vid bedömningen har de kriterier som anges i 5 § miljöbedömningsförordningen beaktats.

Omständigheter som påverkar bedömningen av betydande miljöpåverkan är huvudsakligen påverkan från ytterligare utbyggnad av det allmänna verksamhetsområdet för VA. Vattentjänstplanen ger dock inte förutsättningar för någon sådan planerad utbyggnad under dess genomförandetid. Därmed bedöms vattentjänstplanen inte ange förutsättningar för att bedriva sådana tillståndspliktiga verksamheter som anges i 6 § MBF.

Se bilaga 1 för mer detaljer kring bedömningen.

6. Sammanställning åtgärder

Nedan sammanfattas de åtgärder som nämns i tidigare kapitel i denna vattentjänstplan uppdelade per tematiskt område.

6.1 VA-planområden

6.1.1.1 Enskilt VA-område

- Regelbundet utföra tillsyn på enskilda anläggningar inom dessa områden
- Hantera eventuella rapporteringar om problem med vattenkvaliteten och vatten kvantiteten

6.1.1.2 Bevakningsområden

- Vid aktualitetsprövning av vattentjänstplanen bevaka förändringar i områdena
- Vid behov revidera klassningen av områden där en förändring sker som påverkar områdets förutsättningar till enskilda anläggningar

6.2 Skyfall

Vidare detaljstudier av:

- Reningsverket i Svanaby
- Vattenreservoaren i Svanabyn
- Vattenverket i Risbäck
- Pumpstation i Borgafjäll

6.3 Långsiktig planering av kommunens allmänna VA-försörjning

Konkreta åtgärder som nämns i Vattentjänstplanen:

- Installation av UV-filter i Lajksjö vattenverk
- Förnyelse av matarledning från Lajksjö till Dorotea.
- Förnyelse av renvattenledning från Mons vattentäkt till Lajksjö vattenverk.
- Översyn av Svanaby reningsverk.
- Översyn av Risbäck reningsverk.
- Utredning och bortkoppling av tillskottsvatten i Svanaby.
- Utredning och bortkoppling av tillskottsvatten i Högland.
- Upprättande av en nödvattenplan tillsammans med Åsele kommun.
- Upprättande av en förnyelseplan för kommunens ledningsnät och anläggningar.
- Driftsättande av ett gemensamt VA- och renhållningsbolag med Åsele kommun.

Referenser

- Boverket. (2018). *Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker, Rapport 2018:8*.
- Boverket. (2018). *Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker, Rapport 2018:8*.
- MSB. (2017). *Vägledning för skyfallskartering*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Regeringen. (01 2023). *Lag om allmänna vattentjänster*. Hämtat från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2006412-om-allman-na-vattentjanster_sfs-2006-412
- SMHI. (2017). *Extremregn i nuvarande och framtida klimat, Analyser av observationer och framtidsscenarioer, Klimatologi Nr 47*.
- Svenskt vatten. (01 2023). *Vägen till hållbara vattentjänster*. Hämtat från <https://www.svensktvatten.se/om-oss/nyheter-lista/vagar-till-hallbara-vattentjanster--dessa-forandringar-innebar-propositionen/>

Bilaga 1

Undersökning av behov av strategisk miljöbedömning

Bilaga 2

Bedömningsmodell för VA-utbyggnad Dorotea

Together with our clients
and the collective
knowledge of our 18,500
architects, engineers and
other specialists, we co-
create solutions that
address urbanisation,
capture the power of
digitalisation, and make our
societies more sustainable.

Sweco – Transforming
society together